

PROGRAM DZIAŁAŃ EKOLOGICZNYCH

W SZKOLE PODSTAWOWEJ IM. WŁADYSŁAWA REYMONTA W KRZYŻANOWIE

„Piękno tej ziemi skłania mnie do wołania o jej zachowanie dla przyszłych pokoleń. Jeśli kochacie tę ojczystą ziemię, niech to wołanie nie pozostanie bez odpowiedzi!”

Papież św. Jan Paweł II

Krzyżanowo, 11.01.2022

1. Wstęp

PRZEDSZKOLE

Świat przyrody jest fascynujący, piękny i tajemniczy. Dostarcza nam on pozytywnych emocji oraz wzbudza zainteresowanie i podziw, wciąż odkrywamy go na nowo. Obcowanie z przyrodą daje spokój, co jest pewnym rodzajem terapii i dlatego już od najwcześniejszych lat życia człowieka należy tak kształtować jego sposób myślenia i zachowania, aby umiał o nią zadbać. W czasach gwałtownych zmian oraz szybkiego rozwoju cywilizacji pojęcia: ekologia, edukacja ekologiczna, ochrona środowiska nabierają coraz większego znaczenia. Zanieczyszczone powietrze, woda, gleba, obumierające drzewa, ginące zwierzęta – „wołają o pomoc”. Problem ten dotyczy wszystkich mieszkańców naszej Ziemi, dlatego też ochrona środowiska przyrodniczego jest koniecznością.

Dziecko w wieku przedszkolnym wchodzi w aktywne relacje ze swoim społecznym i przyrodniczym środowiskiem, nawiązuje żywy i silny kontakt z przyrodą, dlatego od najwcześniejszych lat należy rozpocząć już kształtowanie właściwej postawy człowieka wobec środowiska. Poznawanie przyrody, przeżywanie jej piękna i bogactwa, stwarzanie warunków bezpośredniego kontaktu z nią zapewnia dziecku bio-społeczny rozwój. Należy dostarczać mu możliwości poznawania przyrody poprzez aktywny i bezpośredni kontakt z nią i jej zjawiskami. Przedszkolak powinien obserwować, badać, eksperymentować. Dzięki temu stosunek dziecka do obiektów przyrodniczych, ekosystemów stanie się bardziej osobisty. Edukacja z zakresu ochrony oraz kształtowania środowiska człowieka powinna więc stanowić składową część działalności dydaktyczno-wychowawczej nauczyciela i rodziców.

Edukacja ekologiczna to „**świadomie zamierzona, celowa, planowa, systematyczna i stopniowa działalność nauczyciela (rodziców, opiekunów) wobec dzieci przy ich pozytywnej motywacji i wielostronnej działalności.**”. Już w przedszkolu można wprowadzać podstawowe elementy ochrony środowiska naturalnego, przez które będziemy w dziecku kształtować postawę ekologiczną. Postawa ta będzie charakteryzowała się ciekawością świata i współzależnością występującą w tym świecie, poczuciem więzi z przyrodą i ludźmi oraz uczeniem się odpowiedzialności za przyrodę i środowisko. Wszyscy powinni mieć świadomość, że ochrona i kształtowanie środowiska, w którym żyjemy, jest koniecznością, a zatem podstawowym obowiązkiem każdego człowieka, gdyż każdy jest tylko chwilowym użytkownikiem tego środowiska i ma obowiązek przekazać je innym, następnym pokoleniom. Kształtowanie właściwej postawy wobec środowiska należy rozpocząć od najmłodszych lat, bowiem świadomość człowieka kształtuje się przez całe życie, jednak jej podstawy każdy zdobywa w dzieciństwie i młodości, kiedy jest wrażliwy na wszystko co go otacza. Jednym ze skutecznych czynników aktywizujących dzieci jest kontakt z przyrodą, która jest bogatym źródłem przeżyć, wrażeń, doznań. Bezpośrednie zetknięcie dziecka z przyrodą wywołuje u niego chęć aktywnego działania w niej, a także budzi uczucia opiekuńczości i przyjaźni wobec świata roślin i zwierząt. Jednak w wielu wypadkach w niewystarczającym zakresie i stopniu wykorzystuje się najbliższe środowisko jako miejsce i środek edukacji ekologicznej, a tym samym obserwację i doświadczenie jako metody nauczania i uczenia się, poznawania i przeżywania jej bogactwa i piękna. W zbliżaniu dzieci przedszkolnych do przyrody i zaznajamianiu ich z zagrożeniami ekologicznymi szczególnie ważne jest uczenie się przez przeżywanie. Stwarza ono optymalne warunki do rozbudzania uczuć

dzieci, a także sprawia, że wiedza o przyrodzie żywej i nieżywej, i zasobach jej ochrony staje się wartością, której chcemy bronić i dla której chcemy pozyskać innych.

Pracując w oparciu o niniejszy Program, wprowadzamy dzieci w świat najbliższego nam środowiska przyrodniczego. Program powinien zainspirować nauczycieli do stosowania nowatorskich form i metod pracy, a także integrowania poszczególnych obszarów edukacyjnych. Tematy i sposoby realizacji programu mają przede wszystkim pobudzić dzieci do samodzielnego działania, poszukiwania i myślenia. Edukacja z zakresu ochrony i kształtowania środowiska człowieka powinna więc stanowić składową część działalności opiekuńczo-rozwojowo-wychowawczo-dydaktycznej nauczyciela i rodziców. Ważne jest również to, aby poprzez konkretne działanie w środowisku i dla środowiska, dzięki swojej bezpośredniości, zadawaniu dorosłym „kłopotliwych, ekologicznych pytań”, wytykaniu sprawców zagrożeń, poznawaniu piękna swojego regionu – pobudzały do refleksji innych i zachęcały do działań na rzecz środowiska. Zawarte treści programowe odwołują się do wskazań Podstawy Programowej. Program skierowany jest do dzieci w wieku przedszkolnym, tj. od 3 do 5 lat. Realizowanie różnorodnych zadań wychowawczo-dydaktycznych stwarza możliwości wielostronnego intensywnego uczestnictwa dziecka w działaniu, przeżywaniu i poznawaniu otaczającego świata, oraz w dobieraniu treści do możliwości rozwojowych dzieci. Naczelnym zadaniem podczas realizacji treści zawartych w tym programie jest także ich opracowanie przez nauczyciela, aby potrzeba poznania wynikała z zainteresowania samego dziecka. Dziecko wieku przedszkolnego staje się coraz sprawniejsze. Poznawanie świata za pomocą działania i zmysłów jest dla niego sprawą naturalną.

Program ten jest zgodny z podstawą programową wychowania przedszkolnego zawartą w rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 lutego 2017 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej, w tym dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym, kształcenia ogólnego dla branżowej szkoły I stopnia, kształcenia ogólnego dla szkoły specjalnej przysposabiającej do pracy oraz kształcenia ogólnego dla szkoły policealnej. Program skonstruowany został bez podziału na grupy wiekowe. U dzieci w wieku przedszkolnym należy kształtować postawę zgodną z etyką ekologiczną, gdyż są one baczными obserwatorami tego, co się wokół nich dzieje i nie mają jeszcze wykształconych złych przyzwyczajzeń. Dlatego też nabywanie przez dziecko świadomości ekologicznej, odpowiedzialnego działania na rzecz ochrony i poprawy środowiska człowieka, wymaga systematycznego i celowego działania nauczyciela.

Wdrażając program ekologiczny chcemy kształcić u dzieci/uczniów, ich rodziców oraz pracowników placówki postawy takie jak:

- poczucie moralnej odpowiedzialności za stan środowiska przyrodniczego i społecznego,
- dostarczyć rzetelnej wiedzy o środowisku naturalno-przyrodniczym,
- dostarczyć odpowiednich wzorców zachowań,
- kształtować umiejętność i chęć działania na rzecz środowiska.

SZKOŁA

Świat przyrody jest fascynujący, piękny i tajemniczy. Dostarcza nam on pozytywnych emocji oraz wzbudza zainteresowanie i podziw, wciąż odkrywamy go na nowo. Obcowanie z przyrodą daje spokój, co jest pewnym rodzajem terapii i dlatego już od najwcześniejszych lat życia człowieka należy tak kształtować jego sposób myślenia i zachowania, aby umiał o nią zadbać. W czasach gwałtownych zmian oraz szybkiego rozwoju cywilizacji pojęcia: ekologia, edukacja ekologiczna, ochrona środowiska nabierają coraz większego znaczenia. Zanieczyszczone powietrze, woda, gleba, obumierające drzewa, ginące zwierzęta – „wołają o pomoc”. Problem ten dotyczy wszystkich mieszkańców naszej Ziemi, dlatego też ochrona środowiska przyrodniczego jest koniecznością.

Edukacja ekologiczna dzieci jest niezwykle ważna w uświadomieniu potrzeby i konieczności ochrony środowiska. Uwrażliwiając je od samego początku ich edukacji na potrzeby środowiska, bogacenie ich wiedzy o zależnościach zachodzących, wskazywanie piękna i różnorodności przyrody ma uzmysłwić małym obywatelom jak wiele zależy od człowieka, od nich samych.

Świat ludzi to przede wszystkim ich środowisko przyrodnicze. Jest ono bezpośrednio odpowiedzialne za prawidłowe funkcjonowanie organizmów i ich rozwój. Początkowo człowiek żył i działał w harmonii z przyrodą, ale z biegiem czasu jego wymagania rosły i coraz bardziej zaspakajając swoje potrzeby, człowiek doprowadził do degradacji środowiska przyrodniczego. Korzystanie z darów przyrody jest dla człowieka koniecznością. Właściwie nie ma on wyboru. Jest zmuszony oddychać powietrzem, które go otacza, pić wodę, która jest mu dostępna i żyć w krajobrazie, jaki roztacza się wokół niego. Edukacja ekologiczna dzieci stanowi w czasach obecnych jedno z najpoważniejszych zadań. Jest to szczególnie istotne, gdyż dziecko z jednej strony narażone jest na oddziaływanie zanieczyszczeń środowiska, a z drugiej jest świadkiem i obserwatorem zmian, jakie w tym środowisku zachodzą.

Ekologia jest nauką zajmującą się zależnościami między organizmami roślinnymi i zwierzęcymi, w otaczającym środowisku. Słowo ekologia pochodzi od greckiego eko - dom, miejsce bytowania i logos - nauka.

Miejszem bytowania człowieka jest między innymi środowisko przyrodnicze, na które składa się skorupa ziemna wraz z glebą, atmosfera i woda (hydrosfera) oraz szata roślinna i świat zwierzęcy tworzący biosferę. Jak każda gospodyni/gospodarz zna i dba o swoje gospodarstwo tak i każdy człowiek powinien znać i troszczyć się o środowisko, w którym żyje.

Jeszcze stosunkowo niedawno ludzie nie mieli większych wątpliwości co do pozytywnego znaczenia postępu naukowo-technicznego. A jednak nauka i technika zdobywając niesłychaną moc oddziaływania mogą nieść nie tylko oczekiwane dobro, ale i duże zagrożenie, zależnie od tego, jak zostaną wykorzystane.

Rzeki zamieniane w ścieki, wspaniałe niegdyś lasy, teraz wyjałowione, zanieczyszczona atmosfera. Ponadto, jak twierdzi przyrodnik amerykański Edward O. Wilson, „jedynym zjawiskiem dokonującym się na naszych oczach, którego skutki trzeba naprawiać przez miliony lat jest zagłada gatunków wynikająca ze zniszczenia ich środowiska naturalnego. Nasi potomkowie na pewno nie wybaczą nam utraty tak ogromnego bogactwa”.

Sytuacja jest poważna, lecz byłaby poważniejsza gdybyśmy nie znali jej przyczyn i sposobów minimalizowania postępującej degradacji środowiska naturalnego. Przesłanki te skłaniają do działań na rzecz poprawy i ochrony przyrody.

Ideą tego programu jest budzenie i rozwijanie więzi emocjonalnej z otaczającą przyrodą, rozwijanie świadomości uczniów o potrzebie ochrony środowiska oraz kształtowanie postaw proekologicznych na miarę ich możliwości rozwojowych.

Zakres problematyki ekologicznej jest bardzo szeroki. W poniższym programie uwzględniono wybrane zagadnienia. Może on być modyfikowany i kontynuowany w kolejnych latach.

Wdrażając program ekologiczny chcemy kształcić u uczniów, ich rodziców oraz pracowników placówki postawy takie jak:

- poczucie moralnej odpowiedzialności za stan środowiska przyrodniczego i społecznego,
- dostarczyć rzetelnej wiedzy o środowisku naturalno-przyrodniczym,
- dostarczyć odpowiednich wzorców zachowań,
- kształtować umiejętność i chęć działania na rzecz środowiska.

2. Cele

Cele główne:

- Rozbudzanie u dzieci/uczniów zainteresowań przyrodniczych; dostrzeganie i poznawanie piękna otaczającej nas przyrody;
- Kształtowanie i podejmowanie działań na rzecz ochrony środowiska w tym kształtowanie postawy ekologicznej;
- Poszerzenie oferty dydaktycznej;
- Integrowanie lokalnych środowisk oświatowych;
- Rozbudzanie zainteresowań przyrodniczych poprzez poznawanie go dostrzeganie jego piękna, nabywanie opiekuńczego stosunku do świata roślin i zwierząt, kształtowanie mądrego i umiejętnego współżycia człowieka z przyrodą, rozwijanie poczucia troski i odpowiedzialności o obecną i przyszłą jakość życia na ziemi,
- Kształtowanie umiejętnego współżycia człowieka z przyrodą.
- Nabywanie opiekuńczego stosunku do świata zwierząt i roślin.
- Ukazywanie zagrożeń jakie niesie działalność człowieka dla świata przyrody i jego samego.
- Kształtowanie gotowości i umiejętności działania w zakresie ochrony środowiska.

Cele szczegółowe programu:

- Uświadomienie znaczenia i piękna otaczającego środowiska naturalnego;
- Zdobywanie, pogłębianie i utrwalanie wiadomości na temat życia roślin i zwierząt;
- Rozwijanie poczucia troski i odpowiedzialności o obecną i przyszłą jakość życia (stan środowiska przyrodniczego) na Ziemi;
- Aktywne uczestnictwo w poznawaniu przyrody poprzez bezpośrednią obserwację, eksperymentowanie, poszukiwanie; formułowanie wniosków i spostrzeżeń;
- Zapoznanie z przyczynami i skutkami zanieczyszczenia środowiska (wód, powietrza, gleby);
- Zapoznanie z zasadami i sposobami ochrony środowiska przyrodniczego (i rozumienie konieczności ich przestrzegania);
- Włączanie w akcje i działania proekologiczne;
- Kształtowanie właściwych nawyków (oszczędzanie wody, energii, segregowanie odpadów – w celu recyklingu, itp.);
- Wdrażanie do podejmowania działań ekologicznych w najbliższym otoczeniu i we własnym życiu;
- Stwarzanie możliwości oddziaływania poprzez edukację dzieci/uczniów na inne osoby (członków rodzin dzieci/uczniów, innych ludzi);
- Poszerzanie zasobu słownictwa o znaczeniu przyrodniczo-ekologicznym;

- Wdrażanie do wyrażania swojego rozumienia świata, zjawisk i rzeczy znajdujących się w najbliższym otoczeniu za pomocą komunikatów werbalnych i pozawerbalnych: tańca, ruchu, impresji plastycznych, technicznych, teatralnych;
- Wspieranie wszechstronnego rozwoju dziecka/ucznia;
- Rozbudzenie potrzeby kontaktu z przyrodą;
- Obcowanie z przyrodą – wycieczki, spacer, zajęcia w terenie;
- nabycie umiejętności prowadzenia prostych obserwacji środowiska – zjawisk pogodowych, zmian zachodzących z nadejściem danej pory roku, świata roślin i zwierząt;
- Rozbudzanie wrażliwości na piękno i bogactwo środowiska przyrodniczego;
- Rozwijanie umiejętności systematycznego dbania o zwierzęta i rośliny (dokarmianie zwierząt w czasie zimy, opieka nad klasowym akwariem, hodowla warzyw – fasola, rzeżucha, rzodkiewka, szczypior, natka pietruszki);
- Wdrażanie do zdrowego stylu życia – aktywne spędzanie czasu wolnego, rozwijanie zainteresowań, zdrowe odżywianie się;
- Kształtowanie poczucia własnej wartości i przydatności dla środowiska.

3. Zadania

Zadanie	Sposób realizacji	Dokumentacja	Odbiorcy
<p>1. Określenie aktualnego poziomu świadomości ekologicznej i postaw proekologicznych.</p> <p>2. Edukowanie uczniów na temat ekologii oraz zwiększanie ich świadomości i wrażliwości na otaczający nas świat.</p> <p>3. Uczniowie są świadomi problemów ekologicznych.</p> <p>4. Odnawialne źródła energii</p>	<ul style="list-style-type: none"> - narzędzia diagnostyczne - przedmioty szkolne (nauczyciele odpowiedzialni są za przeprowadzenie diagnozy badającej poziom aktualnej wiedzy i świadomości ekologicznej jak i prezentowanych postaw proekologicznych; - zajęcia w terenie: nauczyciele wyjaśniają zjawiska przyrodnicze na przykładzie rzeczywistych procesów i obiektów, na zajęciach w terenie. -lekcje wychowawcze - eksperymenty - Uczniowie poznają rolę drzewa w przyrodzie, znają znaczenie stwierdzenia „drzewa są płucami świata”, rozpoznają wybrane drzewa liściaste i iglaste w swoim otoczeniu. - Uczniowie znają i rozpoznają rośliny i zwierzęta chronione - Udział w projektach recyklingowych - dostrzeżenie potrzeby segregacji odpadów oraz wiedza jak to zrobić. 	<p>Dokumentacja nauczycieli</p> <p>Dokumentacja wychowawców</p>	<p>Uczniowie</p>

	- spotkanie z leśnikiem		
<p>1. Propagowanie proekologicznego sposobu myślenia oraz aktywności.</p> <p>2. ECO-trendy</p> <p>3. BIO-inspiracje</p> <p>4. Udział w Ogólnopolskich programach prozdrowotnych</p>	<p>- godziny wychowawcze: 'oszczędzanie' oraz bycie „ekoodpowiedzialnym”.</p> <p>Produkty ECO, BIO i fake ECO/BIO. W jaki sposób rozpoznać firmy rzeczywiście przyjazne dla środowiska i nie dać się wprowadzić im w błąd.</p> <p>Eco-żywność, czym jest, jak rozpoznać oraz gdzie kupić.</p> <p>zdrowa żywność i superfood, czyli zajęcia poświęcone żywności bogatej w składniki odżywcze.</p> <p>Uczniowie tworzą własne menu i przygotowują proste potrawy;</p> <p>Uczniowie dowiadują się jakie znaczenie dla ekosystemu mają pszczoły, z czym obecnie się zmagają oraz czym grozi nam ich wymarcie.</p> <p>„Jesteś tym co jesz”, projekt wspierający edukację na temat świadomego i odpowiedzialnego kupowania oraz przyrządzania pokarmów.</p>	<p>Dokumentacja nauczycieli</p> <p>Dokumentacja wychowawców</p> <p>Dokumentacja pedagoga szkolnego</p>	<p>Uczniowie</p>

	<p>„Woda mineralna i źródłana vs wody smakowe oraz tzn. soft drinks”, czyli wszystko co trzeba wiedzieć o wodzie. Uczniowie dowiadują się, że kupowane przez nich produkty nie są sobie równie; wiedzą w jaki sposób czytać oraz interpretować etykiety na produktach.</p> <p>„Owoce i warzywa w szkole” Projekt ma za zadanie zwiększenie świadomości na temat zdrowych produktów żywieniowych oraz wyrobienie nawyku sięgania po takie produkty.</p> <p>Las - uczniowie rozumieją konieczność dbania o zagrożone gatunki; wiedzą skąd bierze się konieczność dokarmiania zwierząt w okresie zimowym oraz potrafią odpowiednio dobrać karmę do zwierzęcia</p> <p>Uczniowie są informowani o kampanii pt. zero waste podczas, której uświadamiają zebranym znaczenie ekologii podczas prezentowania znanych marek, które podążają już z tym trendem,</p>		
--	--	--	--

	- współpraca z organizacjami, fundacjami ekologicznymi - piknik ekologiczny		
<ol style="list-style-type: none"> 1. Zwiększanie wiedzy nauczycieli w temacie ekologii oraz działań proekologicznych 2. Nawiązanie współpracy z fundacjami, organizacjami ekologicznymi. 3. Wyposażenie pedagogów w narzędzia potrzebne do efektywniejszego prowadzenia zajęć edukacyjnych. 	<p>- szkolenia dla nauczycieli w temacie ekologii oraz zachowań skierowanych na ochronę środowiska naturalnego.</p> <p>- współpraca z organizacjami zewnętrznymi</p>	<p>Dokumentacja nauczycieli Dokumentacja wychowawców</p>	<p>Uczniowie</p>

4. Korzyści dla placówki, ucznia, nauczyciela, otoczenia

Realizacja Programu przyniesie naszej placówce wielorakie korzyści, zarówno w sferze organizacyjnej, jak i w dziedzinie szeroko zakrojonej współpracy z lokalnym środowiskiem, rodzicami, instytucjami i innymi placówkami oświatowo-kulturalnymi. Wspólnie podejmowane działania zintegrują zespół wychowanków i uformują u nich właściwe nawyki i postawy oraz zwrócą uwagę na ważny problem ochrony środowiska.

Korzyści dla placówki:

- poszerzenie działań dydaktyczno-wychowawczych,
- promowanie placówki w szerszym środowisku,
- wzbogacenie bazy dydaktycznej placówki.

Korzyści dla nauczycieli:

- rozwijanie kreatywności,
- samorealizacja,
- inspiracje dla twórczych rozwiązań,
- zapewnienie atrakcyjności oferty edukacyjnej.

Korzyści dla dzieci/uczniów:

- rozwijanie zamiłowania do piękna przyrody,
- poszerzanie wiedzy na temat środowiska, w którym żyje,
- postrzeganie i rozumienie zjawisk i procesów zachodzących w przyrodzie,
- nabieranie odpowiedzialności i troski o otaczający świat zwierząt i roślin,
- wzrost świadomości zagrożeń ekologicznych,

5. Instytucje/osoby współpracujące

W ramach realizacji Planu podjęta zostanie współpraca z następującymi podmiotami:

- Rodzice oraz Rada Rodziców
- Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Poznaniu
- Zarząd PTTK, koło PTTK
- Nadleśnictwo Konstantynowo
- Leśnictwo Czempiń,
- Park Krajobrazowy im. Dezyderego Chłapowskiego
- Urząd Miejski w Śremie, Starostwo Powiatowe w Śremie
- Przedsiębiorstwo Komunalne w Śremie
- Inne placówki oświatowe w gminie Śrem, powiecie Śrem
- Tygodnik Śremski, Gazeta Śremska
- Lokalne strony internetowe: Śrem i powiat śremski, Śrem-NaszeMiasto.pl, Portal Śremski

6. Nadzór nad realizacją Programu

Sposoby ewaluacji Programu:

- analiza dokumentów, protokoły konkursów, quizów ekologicznych, fotografie, karty pracy dzieci, zielniki, albumy, prace plastyczno–techniczne, wiadomości zamieszczone na tablicy informacyjnej dla rodziców, wpisy w dziennikach zajęć w formie, papierowej oraz elektronicznej
- obserwacja dzieci/uczniów w czasie zabaw i zajęć,
- zaangażowanie i udział w akcjach proekologicznych,
- zaangażowanie rodziców w przeprowadzonych zajęciach, konkursach, spotkaniach,
- opinia rodziców na temat spotkań warsztatowych.

W placówce powołuje się funkcję Koordynatora ds. Edukacji Ekologicznej, którego zadaniem jest nadzór na realizacją Planu, dokumentowanie wybranych działań oraz ewaluacja efektów w formie raportu przedstawianego Radzie Pedagogicznej najpóźniej na ostatnim posiedzeniu w roku szkolnym.

Funkcję Koordynatora ds. Edukacji Ekologicznej pełni Pani Maria Staszak.

Za nadzór pedagogiczny nad realizacją Planu oraz realizacją zadań przez Koordynatora ds. Edukacji Ekologicznej odpowiada Dyrektor.